

- Полтава, 2022. Випуск 30. С. 184-191. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20229>
2. Товстенко В. В., Шпильовий В. Д., Школяр С. П. Державні механізми підтримки підприємця в інноваційній діяльності // Методика навчання природничих дисциплін у середній та вищій школі (XXX Каришинські читання) : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої розробкам моделей підготовки майбутнього вчителя до педагогічної діяльності в Новій українській школі (м. Полтава, 25–26 травня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава : ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2023. С. 216-219. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/22139>
 3. Школяр С. П., Шпильовий В. Д., Радько А. М. Особливості мотиваційної діяльності в управлінні інноваційними проектами на підприємствах // Слово і справа Антона Макаренка: український та європейський контексти: матеріали XXII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.). «Управлінська майстерність керівника закладу освіти», «Управління проектами у сфері науки, освіти, інновацій та інформатизації», «Управління інноваційною діяльністю в освіті та у виробництві» : матеріали Всеукр. наук.-практ. семінарів (м. Полтава, 16-17 березня 2023 р.) / за заг. ред. М. В. Гриньової. Полтава: ПНПУ імені В.Г. Короленка, 2023. С. 310-311. URI: <http://dspace.pnpu.edu.ua/handle/123456789/20924>

ОДНОРІЧНІ КВІТНИКОВІ ТА ДЕКОРАТИВНО-ЛИСТЯНІ КУЛЬТУРИ НА ШКІЛЬНИХ КВІТНИКАХ

Саража Н.П., Гапон В.В.

КЗ «Полтавська спеціальна загальноосвітня школа № 39», м. Полтава

Невід’ємним компонентом шкільного подвір’я є квітники, які слугують не тільки його окрасою, а й використовуються в навчально-виховному процесі. Так, з використанням квітників та видово-сортового асортименту квітів на них проводиться естетичне, екологічне та патріотичне виховання підростаючого покоління. Особлива роль квітникам відводиться в спеціальних навчальних закладах, зокрема в нашій загальноосвітній спеціальній школі № 39 м. Полтави, колектив якої надає освітні послуги дітям з особливими потребами. Адже квітникові рослини безпосередньо використовуються при вивченні природознавства, трудового навчання, їхнє сортове різноманіття є об’єктом вивчення у квітникарстві.

Квітники загальноосвітньої спеціальної школи характеризуються різноманіттям квітникових культур. Тому метою нашої роботи є огляд асортименту однорічних квітникових культур, аналіз їхньої систематичної структури, еколого-біологічних особливостей, умов вирощування та характеристика малопоширених культур.

У результаті наших досліджень встановлено, що асортимент однорічних квітникових культур наших квітників становить 19 видів, які відносяться до 18 родів, 10 родин. Найбагатше представленою є родина Asteraceae (8 видів), родини Brassicaceae, Solanaceae репрезентовані двома видами кожна. Решта родин, а саме: Balsaminaceae, Chenopodiaceae, Cleomaceae, Lamiaceae, Onagraceae, Portulacaceae, Verbenaceae містять по одному виду. У родовому спектрі тільки рід *Tagetes*: налічує два види (*T. erecta* L. та *T. patula* L.). Для цих культур характерним є і значне сортове різноманіття. Так з виду *T. erecta* L. ми вирощуємо сорти: «Червона вишня», «Кармен», «Медові соти», «Болеро», «Марієтта» та ін. Популярними сортами прямостоячих чорнобривців є сорти «Фантастик», «Аляска», «Гаваї» та ін. За еколого-біологічними особливостями більшість культур є світлолюбними, мезофітними та ксеромезофітними видами, які переважно вимагають родючих, добре аерованих ґрунтів і за ступенем поживності ґрунту відносяться до еутрофів. Добре відзиваються на удобрення ґрунту [1].

Щодо умов вирощування, то ми використовуємо два основні способи їхнього розмноження: за допомогою насіння та розсадним способом. Так, наприклад, такі культури як *Impatiens balsamina* L., *Lobularia maritima* (L.) Desv., *Portulaca grandiflora* L. та ін. вирощуємо посівом насіння в ґрунт. А такі види як *Petunia hybrida* Vilm., *Salvia splendens* Sellow ex Roemer & J.A. Schultes, *Verbena hybrida* Hort. та ін. вирощуємо через розсаду. На уроках квітникарства діти з особливими потребами навчаються вирощувати розсаду простих у догляді культур. Так, наприклад, в останні роки вони успішно вирощують розсаду *T. erecta* L. та *T. patula* L., тим самим прослідковують процес росту і розвитку рослини від насіння до квітучого стану. Це посів насіння в ґрунт, висаджування розсади, догляд за рослинами. Учні також заготовляють восени і насіння квітникових рослин, створюючи банк насіння.

Особливу увагу ми приділяємо малопоширеним рослинам, в тому числі і декоративно-листяним, які ще зрідка трапляються на клумбах у місті. Це наприклад *Cleome hessneriana* L. (клеома колюча, павучник), *Clarkia elegans* L. (кларкія елегантна або годечія), *Salpiglossis sinuate* L. (сальпілоглосіс витончений), *Bassia scoparia* (L.) A.J.Scott (мітельник звичайний), *Jacobaea maritima* (L.) Pelsers & Meijden (якобея приморська) та ін. У нашому місті дуже рідко на клумбах та інших типах квітників трапляється клеома, або павучник. Це досить висока (до 60-80 см висоти) рослина з пальчастоскладними листками і оригінальним суцвіттям китицею з світло-фіолетових та рожевих квіток, які поступово розкриваються. Рослина квітує достатньо довго і є декоративною як в стадії квітучості, так і в стадії плодів. Особливо ефектною є в групових насадженнях, зокрема доцільніше її використовувати як солітерну культуру та в міксбордерах.

Годечія витончена належить до родини Онагрові і має досить великі квітки в діаметрі до 3-4 см різного кольору: від світло-, темно-рожевого до бузкового кольору, також зібрані в китицю. Вона так рясно утворює квітки, що іноді не видно листків. Використовується не тільки як квітникова

культура, а і вирощується на зріз. Цінна тим, що може зростати і в напівтіні. Призначення її: різні типи квітників, а особливо гарна у солітерних посадках.

Досить оригінальними є насадження сальпілоглосісу виімчастого, оксамитові квітки якого завжди привертають увагу. Він ще має назву «мармурова квітка». Адже віночок квітки має мармуровий малюнок з прожилок. Гамма їхніх відтінків різноманітна: від кремових до темнофіолетових, зібраних у розлогу китицю. Також є оригінальним в окремих посадках, але може висаджуватися і на клумбах, міксбордерах, рабатках.

З декоративно-листяних культур ще мало поширеною, на нашу думку, є цинерарія приморська, або якубея. Вона має дрібні суцвіття кошики, зібрані в щиток, але вирощується на квітниках заради сріблясто-білого листя та стебел. Дуже вдало відтіняє красивоквітуючі рослини, створюючи сріблясто-білий килим. Застосовується тільки на квітниках, поряд з іншими культурами. Це світлолюбна рослина, але може зростати і в напівтіні.

В останні роки з'являється на квітниках і така маловідома декоративна рослина як мітельник (або кохія, віниччя), яка прикрашає клумби, або використовується в якості солітера завдяки оригінальній витягнуто овальній формі крони та червоно-зеленого зафарбування листків. Головне стебло сильно розгалужене, суцільно покрите дрібними ланцетними листками від світло-зеленого до темно-червоного кольору.

Отже, вирощування квітникових культур, в тому числі і маловідомих на квітниках шкільного подвір'я дає змогу розширити знання учнів з природознавства, сприяє набуттю практичних навичок по догляду за рослинами та сприяє формуванню у них низки предметних компетентностей.

Список літератури

1. Пушкар В. В. Дизайн квітників : Навчальний посібник (за ред. проф. Є.А. Антоновича. Київ: Альтерпрес, 2007. 336 с.

АНОМАЛІЇ ЛЬОДОВОГО РЕЖИМУ ЛІВИХ ПРИТОК СЕРЕДНЬОГО ДНІПРА

Сарнавський С. П., Єрмаков В. В.

Полтавський національний педагогічний університет імені В.Г. Короленка,
м. Полтава

Початок льодового режиму характеризується зміною температури води від початку дати стійкого переходу $-0,2^{\circ}\text{C}$ восени і триває до дати стійкого переходу $+0,2^{\circ}\text{C}$ навесні під час весняного прогрівання води. В зазначений період температура води знижується нижче $0,2^{\circ}\text{C}$ розпочинається період льодоставу та встановлюються умови льодового режиму річки. Поширення охолодження річок до температури $0,2^{\circ}\text{C}$ починається з останньої декади листопада, коли середньодобова температура повітря становить -5°C . Головними умовами, що будуть впливати на льодовий режим річок